

La Immaculada i Valencia (Trobareu la solució en ValenLínia.com)

La controversia a propòsit de la Immaculada Concepció de la Verge Maria, que durant l'Edat Mitjana havia enfrontat escoles teològiques i ordes religiosos, va creuar el llindar de l'Època Moderna sense resoldres. Des d'aleshores, sobretot en l'àmbit hispànic, la confrontació d'idees comença a transcendir els àmbits intel·lectuals i acadèmics per a estendre's al poble i degenerar en un combat campal que feu de l'assumpte una de les manifestacions més rellevants de la religiositat barroca. Escenari privilegiat d'esta guerra mariana fou Valencia, amb una llarga tradició immaculista, el paroxisme de la qual va arribar a uns límits insospitats al llarg del segle XVII.

Així, la Corona d'Aragó i els seus reis sempre havien mostrat una especial predilecció per les creences immaculistes. La devoció per Maria, mare de Deu, augmentada a partir del XIII, impacta especialment en la religiositat del rei Jaume II, després, adquirí noves dimensions. A la Valencia del XV, per exemple, en alguns certàmens poètics s'arribava a mantindre batalles immaculistes –com ja va assenyalar Antoni Ferrando fa anys– i, el 1474, les *Obres e trobes en llaors de la Verge Maria* –la primera obra literària en vulgar impresa a la península ibèrica– són un bon índex dels nivells de popularitat a que s'arribava, a través de la propaganda literària i, concretament, d'un impres com aquell. El conegut *Espill* de Jaume Roig, a més, sembla que va estar retocat per tal de fer-lo immaculista...

Al segle XVII, els monarques de la casa Àustria –i concretament Felip III d'Aragó, esperonat potser per alguns membres eclesiàstics de la família valenciana dels Crespi de Borja– foren també devotíssims de Maria i, encara, de la seua 'puríssima concepció al primer instant'. De fet, en aquell període aconseguiren diferents reconeixements de Roma: el 1622, en primer lloc, i el 1662, amb la declaració del dogma de la Puríssima, que es com sel coneix.

A Valencia –per ser la ciutat del bisbe don Lluís Crespi de Borja–, la celebració de les festes del 1662 va revestir una importància extraordinària: les processons religioses foren esplendoroses, amb la presència de carros triomfals realment espectaculars; hi hagué gran concurrència de públic de tot el regne; es va celebrar un certàmen poètic de grans pretensions; hi hagué la impressió del llibre oficial de la festa amb el relat de tots els esdeveniments, etc. I tot plegat dona fe de l'impacte social que va tindre, a Valencia, un fet religiós com aquell.

Ara fa poc, Emilio Callado Estela, en la seua tasca incansable d'estudiar l'Església valenciana de l'Edat Moderna, ha publicat el volum *Sin pecado concebida. Valencia y la Inmaculada en el siglo XVII*, de la Institució Alfons el Magnànim, en que analitza brillantment la devoció immaculista valenciana des dels orígens fins a la declaració del dogma, sense deixar fora cap aspecte. Perquè, si aquelles manifestacions de devoció religiosa poden quedar en els nostres dies com una cosa anecdòtica, hem de pensar que al segle XVII despertava passions que arribaven a les mans i tot entre els partidaris del dogma i els qui no ho eren.

Callado, a més, té en compte no sols les festes de la capital, sinó també d'altres del país, com les celebrades a Ontinyent o a Alzira. I amb això i una profunda coneixença dels arxius i de les biblioteques que conserven dades sobre el tema, ens ofereix un volum esplèndid, pel qual cal felicitar el professor Callado i demanar-li que continue la tasca de recuperació de la nostra història.

Adaptació de Vicent J. Escarti (*Sao*, febrer 2013).